

Białostocki garnizon w językach dostępnych

MIEJSKA INSTYTUCJA KULTURY

Białystok

Przewodnik po metodzie Scenariusze warsztatów

WYDAWCA:

Muzeum Wojska w Białymstoku

Ul. Jana Kilińskiego 7

15-089 Białystok

www.mwb.com.pl

Opracowanie merytoryczne: Marzena Wilczko

Scenariusze: Marzena Wilczko, Ewelina Sarosiek, Jowita Wiśniewska

Opracowanie graficzne: Marcin Żukowski

Fotografie: Fotezbu Emilia Piotrowska

Strona internetowa projektu: www.mwb.com.pl/garnizon

Wydawnictwo powstało w ramach projektu „Białostocki garnizon w językach dostępnych”. Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”.

Materiały dostępne na licencji CC BY SA Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach.

Białystok 2021

Jak korzystać?

Celem niniejszego przewodnika po metodzie jest dotarcie z tematyką białostockiego garnizonu wojskowego do dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami. Poniższe scenariusze oparte są o treści historyczne i narzędzia edukacyjne umieszczone na stronie internetowej www.mwb.com.pl/garnizon. Wybrano dwa motywy przewodnie: symbole żołnierzy oraz miasto garnizonowe. Do nich dobrano metody pracy oraz techniki odpowiednie do potrzeb odbiorców z niepełnosprawnościami i autyzmem. Określono cele postawione w scenariuszach, opisano niezbędne materiały oraz proponowany przebieg warsztatu. Czas trwania, jak i wiek odbiorców zależy od możliwości poznawczych uczestników. W opisach nie ujęto stopnia niepełnosprawności czy funkcjonowania odbiorców. Ostateczna decyzja o sposobie poprowadzenia zajęć należy zawsze do prowadzącego, który zna członków grupy.

Spis scenariuszy:

Symbole żołnierzy

1. Niepełnosprawność intelektualna i autyzm	5
2. Niepełnosprawność wzroku	8
3. Niepełnosprawność słuchu	11

Miasto garnizonowe

4. Niepełnosprawność intelektualna i autyzm	14
5. Niepełnosprawność wzroku	17
6. Niepełnosprawność słuchu	20

1. Symbole żołnierzy

Odbiorcy: Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną i autyzmem.

Cele szczegółowe:

- poznanie pojęć żołnierz, garnizon, odznaka;
- poznanie historii żołnierzy stacjonujących w Białymstoku na przestrzeni lat;
- poznanie sposobów identyfikacji żołnierzy w wojsku;
- rozwijanie umiejętności skupienia na sobie i wykonywanym zadaniu;
- rozwijanie umiejętności manualnych;
- rozwijanie wyobraźni i ekspresji twórczej.

Technika plastyczna: kolografia.

Materiały:

- fotografie obiektów muzealnych: portret Branickiego, legitymacja odznaki 42. pułku piechoty, miniatura sztandaru 42. pułku piechoty, polski orzeł wojskowy, znak tożsamości Adolfa Stawowego, oznaka 18. pułku rozpoznawczego;
- fotografia z Załącznika nr 1;
- opisy obiektów w języku prostym;
- arkusze papieru o różnej grubości i fakturach oraz czyste kartki A4;
- kleje w sztyfcie lub inne, opcjonalne pędzle do kleju;
- nożyczki;
- wycięte ze sztywnego papieru owalne matryce do kolografii, zbliżone do formatu A4, po jednej dla każdego uczestnika;
- farby drukarskie w różnych kolorach;
- podkładka do rozprowadzania farby;
- wałek drukarski oraz wałek kuchenny.

Przebieg:

1. Przedstaw plan pracy.
2. Opowiedz o losach białostockiego garnizonu. Pokaż zdjęcia wybranych obiektów muzealnych: portret Branickiego (widoczny Order Orła Białego), legitymacja odznaki 42. pułku piechoty, miniatura sztandaru 42. pułku piechoty, polski orzeł wojskowy, znak tożsamości Adolfa Stawowego, oznaka 18. pułku rozpoznawczego. Zwróć uwagę uczestników na przeznaczenie powyższych przedmiotów. Korzystaj z tłumaczeń obiektów na język prosty.
3. Pokaż znak tożsamości Adolfa Stawowego. Wraz z grupą rozszyfrujcie dane: imię i nazwisko żołnierza, rok urodzenia 1911, wyznanie KAT.
4. Pokaż fotografię znaku tożsamości Bronisława Konopackiego. Wyjaśnij, że skrót MAH oznacza wyznawcę islamu. Opowiedz, że w przedwojennym Wojsku Polskim służyli przedstawiciele różnych nacji i wyznań, m. in. byli to Tatarzy.
5. Zaproś uczestników do wykonania znaku tożsamości według własnego pomysłu.
6. Rozdaj owalne matryce, materiały o różnych fakturach, kleje oraz nożyczki. Poproś uczestników o wykonanie matrycy znaku tożsamości poprzez wyklejenie kartki kształtami wyciętymi z różnej grubości papieru.
7. Przygotuj miejsce do wykonywania kolografii. Wyciśnij farbę na podkładkę, następnie rozprowadź ją wałkiem drukarskim.
8. Poproś kolejno uczestników o pokrycie matryc farbą drukarską za pomocą wałka. Następnie rozdaj czyste kartki i wskaż w jaki sposób należy nałożyć na pracę czystą kartkę, a następnie dociskać ją wałkiem kuchennym.
9. Poproś o zdjęcie kartek i pokazanie otrzymanych odbitek. Uczestnicy mogą wykonać dowolną ilość odbitek swojej kompozycji oraz się nimi wymienić.
10. Omów poszczególne prace w trakcie ich schnięcia.
11. Opcjonalnie: zróbcie po dwie odbitki każdego znaku i zaproś uczestników do gry memory.

2. Symbole żołnierzy

Odbiorcy: Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością wzroku.

Cele szczegółowe:

- poznanie pojęć żołnierz, garnizon, odznaka;
- poznanie sposobów identyfikacji żołnierzy w wojsku;
- poznanie historii żołnierzy stacjonujących w Białymstoku na przestrzeni lat;
- rozwijanie kreatywności;
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych;
- rozwijanie umiejętności manualnych.

Technika plastyczna: rzeźba w glinie.

Materiały:

- fotografie obiektów muzealnych: portret Branickiego, legitymacja odznaki 42. pułku piechoty, miniatura sztandaru 42. pułku piechoty, polski orzeł wojskowy, znak tożsamości Adolfa Stawowego, oznaka 18. pułku rozpoznawczego lub wydruki tyflografik obiektów muzealnych;
- nagrania opisów audiodeskrypcyjnych obiektów;
- glina;
- drewniane patyczki lub rysiki;
- podkłady tekturowe;
- przygotowane wcześniej przykładowe odznaki wykonane z gliny, po jednej dla każdego uczestnika.

Przebieg:

1. Przedstaw plan pracy.
2. Opowiedz o losach garnizonu w Białymstoku, korzystaj z wybranych obiektów muzealnych w formie tyflografik lub zdjęć: portret Branickiego (widoczny Order Orła Białego), legitymacja odznaki 42. pułku piechoty, miniatura sztandaru 42. pułku piechoty, polski orzeł wojskowy, znak tożsamości, oznaka 18. pułku rozpoznawczego. Zwróć uwagę uczestników na przeznaczenie powyższych przedmiotów. Korzystaj z nagrań audiodeskrypcji.
3. Opowiedz czym była odznaka, jaką pełniła funkcję. Omów wygląd odznaki 42. pułku piechoty, wyjaśnij znaczenie poszczególnych symboli na niej ukazanych, a tym samym historię jednostki.
4. Podaj każdemu kawałek mokrej gliny na podkładce. Poproś o zapoznanie się z tym materiałem plastycznym, omów jego właściwości plastyczne zależne od zawartości wody. Porównaj ją do plasteliny, która im dłużej jest wyrabiana tym bardziej plastyczna. Gлина wręcz przeciwnie, tracąc wodę traci plastyczność.
5. Każdemu uczestnikowi podaj gotową odznakę. Poproś uczestników o wykonanie takiej samej odznaki z gliny.
6. Opcjonalnie: przygotuj wcześniej gotowe gliniane odznaki na różnych etapach ich powstawania. Rozdawaj je uczestnikom kolejno na zasadzie instrukcji do wykonania.
7. Opcjonalnie: zaproponuj uczestnikom wykonanie odznak według własnego pomysłu.
8. Omów prace w czasie ich schnięcia. Zapytaj uczestników o odczucia podczas pracy z gliną.

*Odznaka 42. pułku piechoty jest wykonana w kształcie krzyża pięcioramiennego o równych, lekko wyciętych ramionach zakończonych kulkami. W centrum okrągły medalion z głowicą sztandaru pułkowego wraz z cyfrą pułkową 42. Pomiedzy ramionami krzyża pięć owalnych tarcz nawiązujących do tradycji pułku: odznaka Armii gen. Hallera, herb miasta Białegostoku (Orzeł i Pogoń), głowa Minerwy, nazwy pól bitewnych w czterech wierszach: STRUGA – DUBIENKA – MŁAWA – 1920, herb Sabaudii. Głowa Minerwy oraz herb Sabaudii nawiązywały do włoskiej tradycji pułku formowanego w Santa Maria Capua Vetere, zaś odznaka hallerczyków do francuskich dziejów w ramach Armii Błękitnej.

3. Symbole żołnierzy

Odbiorcy: Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością słuchu.

Cele szczegółowe:

- poznanie pojęć żołnierz, garnizon, odznaka;
- poznanie historii żołnierzy stacjonujących w Białymstoku na przestrzeni lat;
- poznanie sposobów identyfikacji żołnierzy w wojsku, symboli i znaków;
- rozwijanie umiejętności rozumienia i wykonywania poleceń;
- rozwijanie umiejętności manualnych.

Technika plastyczna: relief plastelinowy.

Materiały:

- fotografie obiektów muzealnych: portret Branickiego, legitymacja odznaki 42. pułku piechoty, miniatura sztandaru 42. pułku piechoty, polski orzeł wojskowy, znak tożsamości Adolfa Stawowego, oznaka 18. pułku rozpoznawczego;
- fotografia z Załącznika nr 2;
- opcjonalnie: filmy z opisami obiektów w Polskim Języku Migowym;
- plastelina w różnych kolorach;
- farba akrylowa w kolorach złotym i srebrnym;
- podkładki do pracy bądź tekturki;
- wycięte ze sztywnego papieru koła o średnicy 15 cm, po jednym dla każdego uczestnika;
- miękkie pędzle.

Przebieg:

1. Przedstaw plan pracy.
2. Opowiedz o białostockim garnizonie. Pokaż wybrane przedmiotów w formie elektronicznej: portret Branickiego (widoczny Order Orła Białego), legitymacja odznaki pamiątkowej 42. pułku piechoty, miniatura sztandaru 42. pułku piechoty, polski orzeł wojskowy, znak tożsamości Adolfa Stawowego, oznaka 18. pułku rozpoznawczego. Możesz skorzystać z tłumaczeń poszczególnych obiektów na Polski Język Migowy. Zwróć uwagę uczestników na przeznaczenie powyższych przedmiotów, pokaż w jaki sposób były one eksponowane.
3. Opowiedz czym była odznaka, jaką pełniła funkcję. Pokaż fotografię odznaki 42. pułku piechoty. Omów jej wygląd, wyjaśnij znaczenie poszczególnych symboli na niej ukazanych, a tym samym historię jednostki.
4. Rozdaj uczestnikom podkładki, plastelinę i wycięte koła.
5. Poproś o wyklejenie odznaki według własnego pomysłu.
6. Rozdaj pędzle oraz farby akrylowe. Poproś uczestników o pomalowanie odznak kolorem złotym lub srebrnym.
7. Omów poszczególne prace w trakcie ich schnięcia.

4. Miasto garnizonowe

Odbiorcy: Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną i autyzmem.

Cele szczegółowe:

- poznanie pojęć żołnierz, garnizon, koszary;
- poznanie historii białostockiego garnizonu;
- poznanie aspektów życia codziennego żołnierzy;
- poznanie wpływu obecności żołnierzy na rozwój miasta;
- rozwijanie umiejętności koncentrowania się na sobie i zadaniu;
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych;
- rozwijanie umiejętności manualnych.

Technika plastyczna: stemplowanie.

Materiały:

- fotografie obiektów muzealnych: portret Branickiego, karabin skałkowy, kurtka mundurowa, szabla „ludwikówka”, kuchnia polowa, bluza mundurowa, hełm;
- plan koszar z Załącznika nr 3;
- opisy obiektów w języku prostym;
- styrodur reklamowy o grubości 2 cm;
- arkusze pianki samoprzylepnej w różnych kolorach;
- nożyczki, mazaki kolorowe;
- farby w różnych kolorach;
- jednorazowe talerzyki, gąbki do zmywania naczyń do nakładania farb lub pędzle;
- przygotowane wcześniej stemple do oznaczania różnych punktów na mapie miasta, np. terenów zielonych, domów, kościoła, szkoły;
- kolorowe sznurki do układania ulic oraz kleje.

Przebieg:

1. Przedstaw plan pracy.
2. Opowiedz o garnizonie w Białymstoku. Pokaż fotografie obiektów muzealnych: portret Branickiego, karabin skałkowy, kurtka mundurowa, szabla „ludwikówka”, kuchnia polowa, bluza mundurowa, hełm. Korzystaj z tłumaczeń obiektów na język prosty. Zwróć uwagę uczestników na przeznaczenie powyższych przedmiotów, pokaż w jaki sposób były one używane lub noszone.
3. Opowiedz o mieście garnizonowym i funkcji koszar. Opowiedz o życiu codziennym żołnierzy w czasie pokoju. Pokaż plan koszar i omów go.
4. Zapytaj co znajduje się w każdym mieście, także w garnizonie. Wymienione przez uczestników wypowiedzi weryfikuj i zapisuj lub rozrysuj w postaci prostych piktogramów.
5. Zaprosz uczestników do wykonania wspólnej mapy garnizonu. Wspólnie rozplanujcie przestrzeń na mapie, ustalcie kto co wykona, np. kościół, rynek, koszary itp.
6. Rozdaj materiały do wykonania stempli: mazaki, kawałki styroduru, pianki samoprzylepne, nożyczki. Wyjaśnij jak wykonać własny stempel, kolejne czynności to: narysowanie obiektów miejskich lub koszarowych mazakami na piankach, wycięcie kształtów z pianki, przyklejenie pianek do kawałków styroduru.
7. Wyciśnij farby na jednorazowe talerzyki lub tekturki. Poinstruuuj jak stemplować miejsca na wspólnej mapie. Na koniec dodaj przygotowane wcześniej elementy.
8. Rozdaj sznurki i poproś o poprowadzenie ulic pomiędzy budynki.
9. Omów wygląd miasta, zapytaj uczestników co wydaje im się najważniejsze w garnizonie. Opowiedz o wpływie gospodarczym i społecznym, jakie wywierają żołnierze na rozwój miasta.

5. Miasto garnizonowe

Odbiorcy: Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością wzroku

Cele szczegółowe:

- poznanie pojęć żołnierz, garnizon, koszary;
- poznanie historii białostockiego garnizonu, w szczególności rozlokowania wojska w koszarach;
- poznanie aspektów życia codziennego żołnierzy w garnizonie;
- poznanie wpływu obecności żołnierzy na rozwój miasta;
- rozwijanie umiejętności manualnych;
- poznanie wielozmysłowe.

Technika plastyczna: kompozycja.

Materiały:

- fotografie obiektów muzealnych: portret Branickiego, karabin skałkowy, kurtka mundurowa, szabla „ludwikówka”, kuchnia polowa, bluza mundurowa, hełm lub tyflografiki obiektów;
- opcjonalnie tyflografiki obiektów muzealnych;
- plan koszar z Załącznika nr 3;
- nagrania opisów audiodeskrypcyjnych obiektów;
- arkusze kartonu architektonicznego 70x100 cm,
- folia bąbelkowa, tapety o różnych fakturach, glamour, papier karbowany, papier o różnej grubości i fakturze, papier ścierny itp.

Przebieg:

1. Przedstaw plan pracy.
2. Opowiedz o białostockim garnizonie na przestrzeni lat. Jednocześnie prezentuj wybrane obiekty muzealne w formie drukowanych tyflografik lub fotografii: portret Branickiego, karabin skałkowy, kurtka mundurowa, szabla „ludwikówka”, kuchnia polowa, bluza mundurowa, hełm. Korzystaj z nagrań audiodeskrypcji. Zwróć uwagę uczestników na przeznaczenie powyższych przedmiotów, wyjaśnij w jaki sposób były one używane lub noszone.
3. Opowiedz o mieście garnizonowym i funkcji koszar. Opowiedz o życiu codziennym żołnierzy w czasie pokoju. Omów co znajdowało się w koszarach. Zapytaj uczestników co według nich jeszcze mogło znajdować się w garnizonie. Wymienione przez uczestników wypowiedzi weryfikuj.
4. Zaproś uczestników do wykonania wspólnej kompozycji z różnych materiałów, która będzie autorską mapą garnizonu. Rozdaj różnej materiały i zaproś do wspólnego układania.
5. Opcjonalnie: każdy wykonuje swoją kompozycję na swojej kartce, potem dokłada na dużą planszę.
6. Omów otrzymaną mapę miasta, zapytaj uczestników co wydaje im się najważniejsze w garnizonie. Opowiedz o wpływie gospodarczym i społecznym, jakie wywierają żołnierze na rozwój miasta.

6. Miasto garnizonowe

Odbiorcy: Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością słuchu.

Cele szczegółowe:

- poznanie pojęć żołnierz, garnizon, koszary;
- poznanie historii białostockiego garnizonu, w szczególności rozlokowania wojska w koszarach;
- poznanie aspektów życia codziennego żołnierzy w garnizonie;
- poznanie wpływu obecności żołnierzy na rozwój miasta;
- rozwijanie umiejętności manualnych;

Technika plastyczna: technika malarska, stemplowanie.

Materiały:

- fotografie obiektów muzealnych: portret Branickiego, karabin skałkowy, kurtka mundurowa, szabla „ludwikówka”, kuchnia polowa, bluza mundurowa, hełm;
- plan koszar z Załącznika nr 3;
- opcjonalnie: filmy z opisami obiektów w Polskim Języku Migowym;
- farby plakatowe;
- duże arkusze białego papieru w formacie A3;
- pędzle różnej grubości;
- przedmioty z lasu i domu, sznurki listki, tasiemki, koronki słomki, patyczki, kubeczki.

Przebieg:

1. Przedstaw plan pracy.
2. Opowiedz o losach białostockiego garnizonu. Pokaż wybrane fotografie obiektów muzealnych portret Branickiego, karabin skałkowy, kurtka mundurowa, szabla „ludwikówka”, kuchnia polowa, bluza mundurowa, hełm. Opcjonalnie: korzystaj z tłumaczeń obiektów na język migowy. Zwróć uwagę uczestników na przeznaczenie powyższych przedmiotów, pokaż w jaki sposób były one używane lub noszone.
3. Opowiedz o mieście garnizonowym i funkcji koszar. Pokaż duży plan koszar i omów go.
4. Zaproś uczestników do wykonania wspólnej mapy garnizonu. Wspólnie rozplanujcie przestrzeń na mapie, korzystając z fotografii ustalcie kto co wykona, np. kościół, rynek, koszary itp.
5. Rozdaj materiały do wykonania stempli: mazaki, kawałki styroduru, pianki samoprzylepne, nożyczki. Wyjaśnij jak wykonać własny stempel, kolejne czynności to: narysowanie obiektów miejskich lub koszarowych mazakami na piankach, wycięcie kształtów z pianki, przyklejenie pianek do kawałków styroduru.
6. Wyciśnij farby na jednorazowe talerzyki lub tekturki. Poinstruuuj jak stemplować miejsca na wspólnej mapie.
7. Rozdaj materiały typu liście, szyszki, tasiemki, koronki oraz farby i pędzle. Zaproponuj uczestnikom by nałożyli na nie farbę i wykonali odbitki na mapie.
8. Omów otrzymaną mapę miasta, zapytaj uczestników co wydaje im się najważniejsze w garnizonie. Opowiedz o wpływie gospodarczym i społecznym, jakie wywierają żołnierze na rozwój miasta.

Załącznik nr 1

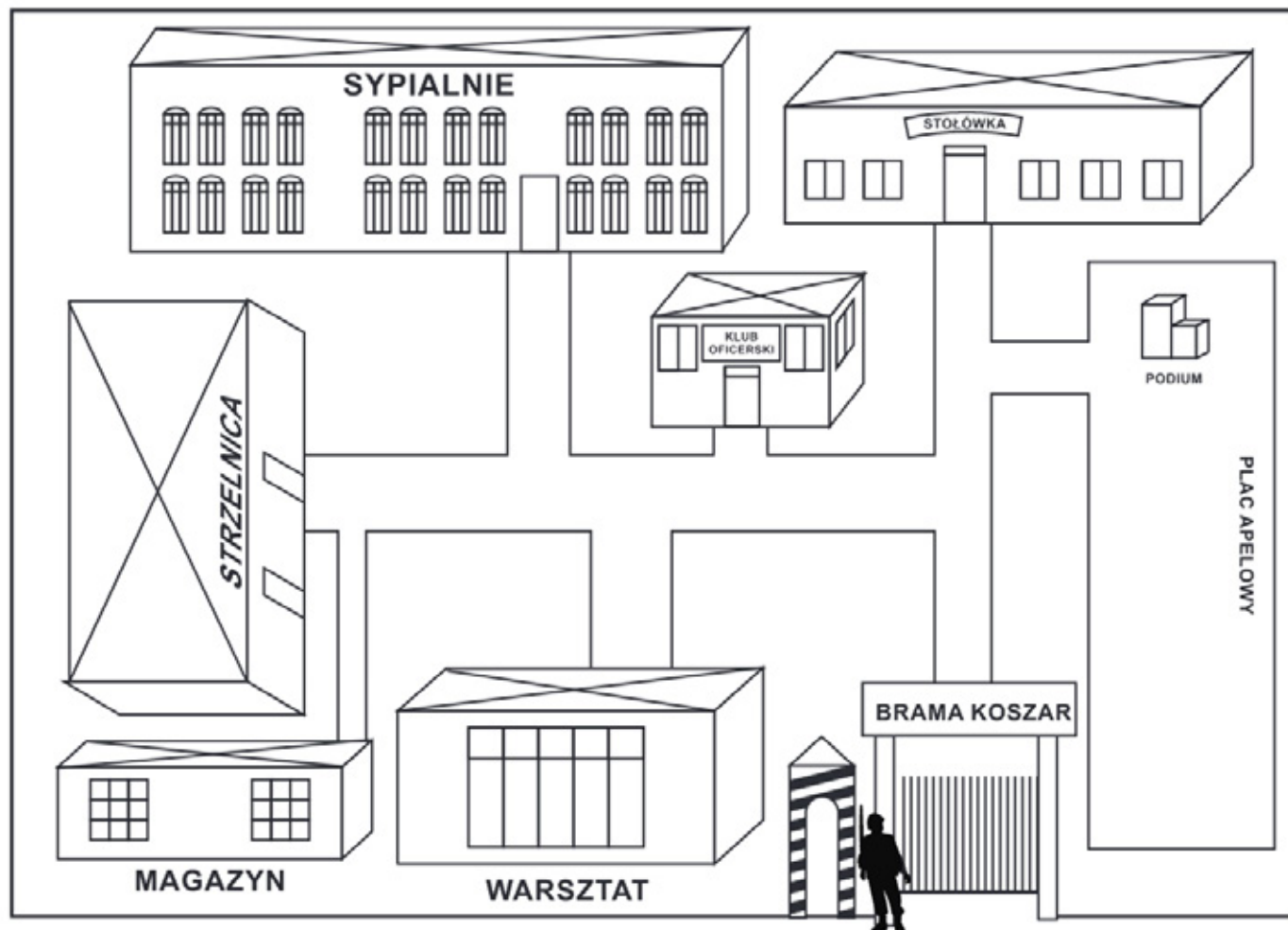
Znak tożsamości Bronisława Konopackiego.
Fotografia w zbiorach Mediateki
CLZ – archiwum historii
mówionej, kolekcja Heleny
Jakubowskiej.

Załącznik nr 2

Odznaka pamiątkowa
42. pułku piechoty.

Załącznik nr 3

Plan koszar.
Rys. Barbara Bielawiec

WYDAWCA:

Muzeum Wojska w Białymstoku
Ul. Jana Kilińskiego 7
15-089 Białystok
www.mwb.com.pl

ORGANIZATOR

DOFINANSOWANIE

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”